

# DOMOVINA

## Uredništvo

je na Šahlijevi cesti št. 3. — Dopisne blagovilne fran-  
kizir, rokopisi se ne vračajo.

Izjava trikrat na teden, vsak **ponedeljek, sredo in petek** ter večja za-  
Avstrijo in Nemčijo 12 kron, pol leta 6 kron, 3 mesece 3 kroge. Za Ameriko  
in druge dežele toliko več, kolikor enaka poština, namreč: Na leto 17 kron,  
pol leta 8 kron 50 vin. Načinoma se pošilja upravništvo, plačuje se vsaj.

## Za inzerate

se plačuje od vsake pete vrste po 20 vinarjev na vsa-  
kokrat: za večje inzerate in mnogokratno inzeriranje  
znamen popust.

## Mesečna priloga „Slovenski Tehnik“.

### Zahteve štajerskega ljudsko- in meščanskošol- skega učiteljstva.

(Škod v Gradcu, dne 2. svečana 1907.)

Prvi vzrok vsakega nezadovoljstva v vprašanju našega ljudskega (narodnega) šolstva tiči v zistemu. Država zvrča v misli svojih tozadežnih državnih zakonov vsa skrb za vzdrževanje šolstva na posamezne kronovine, zastopstva posameznih kronovin so se istotako lahko otresla teh skrbi s tem, da so odvalila celo breme na šolske občine, torej na iste faktorje, koder se z ozirom na finančnega stran na eni in z ozirom na pogostokrat plitvo zmevanje važnega šolskega vprašanja na drugi strani v tej zadevi premo-  
gokrat ni to storilo, kar bi se bilo storiti moralo.

Kakšno je današnje šolstvo? Po vsem svojem ustroju in po svojih gnutnih sredstvih odgovarja zahtevam le za slučaj, da ni obveznosti šolskega poka, ne pa za slučaj, da velja obilgata obveznost. Učni red je po-  
manjkljiv, ne odgovarja zahtevam časa, nadalje pa so že prevečskladni taki slučaj, ki je nastalnih v en razred po 80, 100, 120 celo do 150 učencev. Eksaktno delo je pri takih razmerah nemogoče. Odgovornost pa ne more pasti na učitelja, temveč na one, ki le zahtevajo, a ne store ničesar ali pa vsaj nikoli ne dovolj, da bi zahtevano bilo mogoče izvesti!

Kakor šolstvu samega, tako se je godilo tudi učiteljskim plačam!

Do 1. 1869. so dobivali učitelji svoje plače neposredno od starišev.

Državni zakon z dne 14. maja 1. 1869. in z dne 5. maja 1. 1883 pa določa, da mora deželno zakonodajstvo urediti šolsko vprašanje, ter nadalje, da so šolske občine dolžne plačevati učitelje in da se je pri določitvi temeljne plače ozirati na krajevne razmere. Od šolskih občin je prešlo učiteljsko plačevanje na okrajne blagajne, končno pa se je s pomočjo 7/10 ne določile ustanovile deželni šolski sklad, ki še danes zastopa šolske občine. Učiteljstvo pa stremi za tem, da prevzame dolžnosti deželnega šolskega sklada **državna blagajna**.

Popolnoma neprimerna je že današnjim razmeram stara določba, da se ima temeljna plača določati po krajevnih razmerah, ali z drugimi besedami: da se ima v plači razločevati med učiteljem na kmeth in v mesta. Res so bile v preteklosti dolžnosti dela različne, različne pa tudi eksistenčne zahteve. Danes pa imata oba enake študije, oba sta enako zmorna, oba delajeta na enak način in za enake sribne. Na drugi strani pa je danes treba še tudi upoštevati, kako razvita in razširjena je že mreža najrazličnejših komunikacijskih sredstev, kar je povzročilo, da se čuti dražja na kmeth še ravno tako, kakor v mestu. (Povprečno je posočila dražja na Štajerskem v zadnjih 10 letih za 30%, v nekaterih okrajih še precej več, tako v mariborskem in ptujskem okraju.) Odpravitise moratorij zistem krajevnih plačilnih razredov z različnimi temeljnimi plačami: pri vsem učitelstvu mora biti temeljna plača enaka. Na razne izvanredne okoliščine (močna fluktuacija v prebivalstvu, posebne draginske razmere, tako v večjih mestih, v kopališčih, v letoviščih in v najbližjih okolicih) pa se je treba ozirati s posebnimi dokladi, kakor jih dobivajo tudi c. kr. uradniki.

L. 1896. je pričelo štajersko učiteljstvo velikansko akcijo za zboljšanje svojega gnutnega položaja. Doseglo je deželni zakon z dne 19. septembra 1899. 1. 8 tem zakonom so se odpravila podučiteljska mesta in 4. krajevni plačilni razred. Določil se je avanzna v plači in starostne doklade. Funkcijske pristojbine so povisane. To so prednosti te postavbe, nedostaki pa obstoje v tem, da so mesto odpravljenih „podučiteljev“ prišli na površje provizorični učitelji: nekdanji podučitelji so s tem prikrajšani, najnižja plačilna stopnja (provizoričen učitelj) zastaja pod postavnim minimumom dohodka, prizadeti učitelj radi premajhnih dohodkov tudi ne more doseči častniške karje. Učiteljice pa so prikrajšane v poznejših službenih letih, vrhuga se jim stavijo ovire za slučaj moživte. Ta postavba iz leta 1899. je še danes v veljavi. Učiteljstvo priznava njene dobre strani, v ostalih točkah pa, s katerimi se ne more strinjati, zahteva danes sledeče:

Po zgodovinskem razvoju štajerskega ljudskega in meščanskega šolstva ima deželni zbor dolžnost, skrbeti za stannu primerno plačo učiteljev in učiteljic ljudskih in meščanskih šol. Radi vedno večje važnosti in razširjenosti

šolstva ter radi vedno boljše dragine je učiteljstvo prisiljeno, zahtevati od štajerskega deželnega zbora primerni poboljšek plač vsem učiteljem, učiteljicam in osobito tudi učiteljicam ročnih del.

Vsi člani učiteljskega stannu morajo biti gnutno tako staviirani, da bodo neodvisni, samostojni, (da se jim ne bo treba pehati za različne uničujoče postranske zaslužke). Zato zahteva učiteljstvo, da se učitelji in učiteljice izvrste enako c. kr. državnim uradnikom v XI. do VIII. činovni razred. Uveljaviti se mora časovni avanzna. S 35 slešbenimi leti sme stopiti vsak učitelj in vsaka učiteljica s popolno plačo v pokoj. V starostne doklade in v pokojnino se morajo vključiti tudi vsa provizorična službena leta.

Dokler se učiteljske plače v smislu zgorajjih zahtev in katerikoli vzrokov ne uravnajo, naj se določijo učiteljem in učiteljicam draginske doklade v visokosti 30% sedanje plače.

### Svetovno-politični pregled.

#### Domače deželo.

Novi volilni red za trišalski deželni in mestni zbor, katerega je izdala v Trstu vladajoča italijanska stranka ter ga predložila deželnemu zboru dne 26. t. m. v pretres, je za nas še slabši, kakor smo zadnjič poročali. „Edinost“ pika, da od 9 okolici prisojenih mandatorov niti ona dva 2. razreda nista gotova ter da bi ostali Slovenci, ako bi se ta nestvor uzakonil — čisto brez vsacega zastopstva. Da do tega ne pride, da bi se

## LISTEK.

### Diogen.

Hrvatski opisal Avgust Besen, prevedel 27.  
(Dolje.)

„No veseli me“, nadaljuje Terezija, „da mi je za velečastni opravke, ne vem v kaki zadevi, dal srečno prilagodnost, da se toli dični gospoj ponižno poklonim.“ — Te besede je izgovorila Terezija tako živahno, hitro, laskavo in ljubeznivo, da so vsi začudenja smuknili. V društvu je zavladala neka tenoba, ker je prišla krasna prvoborniteljva nasprotna stranke tako nepričakovano v ta skromen krog, kjer so se predle tajne niti. Troilo je stal kakor okamenel, Krčelić se odgnil v ozadje, Klefeldova je pretresla tajna groza, a baronica Julijana je upirala stoji teri sohe svoje oči v nepokli-  
cane obiskovalke.

„Le meni je v čast“, pokloni se končno starka ceremoniozno. „Gospa

grofica, tako odličen obisk, pa naj že bo iz katerega koli vzroka, je moji hisi le v čast in veselilo me bo“, pridene smehljaje starka, „ako nam ne odnese spajna ampak da skupno sedema. Grofica se pokloni, sede, popravi svoje belebarvane goste kodrate lase in pregleda z očmi skrivaj družbo, na kar ji predstavi Troilo polkovnico.

„Ah, très chère baronne“ (preljuba baronica) spregovori z neko prijaznostjo, da Klefeldova ni mogla opaziti ironije, „glejte spet nova in redka sreča! Da ste mi zdravi!“ in Madjarica ji pomodi roko. „Midve bi se norali obiskati večkrat, saj sta si najina moža tovarisa. Oh, moj grof spoštuje izredno gospoda polkovnika.“

„Tudi jaz sem si mislila to že večkrat gospo grofica“, nasmehne se polkovnica.

„No sedaj osta. in v Zagrebu, in hvala bogu, priložnosti bo dovolj.“ In vaše zdravje, milostljiva gospa, je

izvrstno“ reče Terezija obrnjena proti domačinki.

„Hvala bogu, samo noge, noge.“

„A vaše veselje. Vaši vnuki, ne da? Baronici Anki ni para. Izvrstna gospa. Častitam vam gospod baron! O, resnično! Koliko otrok u imate?“

„Dvoje“, pokloni se Troilo.

„Želim vaši gospej materi, da jih doživi vsaj deset.“ nasmehne se lokavo grofica.

„Grofica, prihajate iz Požuna,“ prične Julijana, „kaj je novega tamkaj?“

„Novega?“ pravi Terezija in slegne z ramama, potem pa prične, kakor da razmišlja: „Čakajte. Resnično, vse se mi je zmešalo v glavi in nisem si zapomnila posameznosti. Bila sem tamkaj samo kratek čas, tako mimogrede. Kaj torej? Za politiko se ne brigam. Ne razumem tedaj spetk. A drugo? Zabave, plesi, družboji. Voila tout. Ah!“ obrne se Terezija malo proti Krčeliću, kakor da ga je opazila še le sedaj. Reverendissime (velečastiti) Niti

opazila vsa nisem! Da ste mi zdravi! Res! Iskreno vam častitam!“

Vsi ostrmijo, kanonika pa oblije rudečica.

„Sedaj mi prihajajo novice v spomin“, nadaljuje grofica, „res: habemus papam (papeža imamo), dobili smo novega škofa.“

„Koga?“ vpraša Krčelić in stopi korak bliže, medtem ko mu Klefeldova radostno namigne. Grofica ga ostro posleda in reče počasi:

„Tausija.“

Kanonik postane bled kakor stena, Julijana zazija, Klefeldova zašmri, samo Troilo je stal brezbrbno, kakor da to ni nič. Grofica premetri sklonjene glave in s stisnjenimi usti celo družbo.

„Vas, velečastiti, pa je imenoval pri svojem odhodu gospod baron Klobnski za gorkega arhiškofa.“

Kanonik se vgrizne v ustnice in se prikloni.

(Dolje prihajajo.)

tako gorostasnosti uzakonevale, zato pokreže tržiški Slovenci. Nadjeti se je pa, da je bode vseh slovenski in hrvaški narod v tem boju podpiral.

Jugoslovanska socialna demokracija je postavila na Štajerskem te le kandidate: za volilni okraj Celje in Vransko: Vinko Vidmar, Brežice-Servica-Laško: Miha Čobal, Maribor-Sotani-Slovenj Gradec-Gorjani grad: Vinko Vidmar, na Korotkem: v okraj: Borovlje - Dobričar - Zelenska Kapla-Phibert: Etkin Kristan. Na Kranjskem kandidira v okraju: Litijsko-Vrtajsko gora-Radeče: Ivan Kanar.

Ministri predsednik baron Beck ne bo kandidiral v državni zbor. Ta svoj sklep utemeljuje s tem, da ne mara imeti občutek, da je tej ali oni stranki odzval mandat.

Zakon o volilni dolžnosti, kateri je bil sklenjen v delnem zboru ni je avstrijskem, je že cesar potrdil ter stopi takoj v veljavo.

V volnogradnem delnem zboru je prodigal posl. Stabauer naj se vzklije meče in plače moštvo vseh vrst skupne armade in domobranstva. To je začelo. V prihodnjem zasodanju državnega zbora bo vlada zahtevala potrebne kredite za aviziranje častniških plač pri skupni vojski in domobranstvu. Zahtevala boče nadalje, da se vstvari častnikom boljši avancement, da se vdanovi 110 novih mest za štabe obicirje ter pomosti pri pehoti in lovcih častniško oobee za 230 novih stotnikov. To boče za daskoplaevalce novo breme.

Ogrska vlada je predložila parlamentu ogrski autonomni carinski tarif v pretres. Ta korak je vzbudil v avstrijskih krogih veliko nejevoljo. Očita se Ogrum, da niso držali dane objave, ki so jo dali, ko so sestavljali sodanje ministrstvo. Ogrska vlada pa se ne izgovarja, da je tačas dejala, da „ne namerava predložiti ogrski autonomni carinski tarif v parlamentarnico rešitev“, da se pa s tem nikakor ni obvezala, da tega ne stori. Ogrska vlada pravi, da jo k temu koraku silijo postopanje avstrijskih ministrov, kateri tako ostro govorijo proti Ogrski in njenim zahtevam. — Ako bi ogrski parlament sprejel predloženi carinski tarif, inso bi to prav resno posledice. Potem bi bila popolna ločitev obeh držav neizogibna. Bivši državni poslanec, tajnik trgovske zbornice v Bran dr. Licht pile, da je ta čin ogrske vlade, dejanje očitnega sovražstva, pretrganje reciprocitete med Avstrijo in Ogrsko katero daje Avstriji vse pravico malčovanja na celi črti in s vsemi sredstvi njene večje gospodarstva in finančialne moči.

Madžari bočejo pač novih koncesij na političnem in gospodarskem polju, ali novih privilegij v armadi, zato so sbrabli za to najnevarnejše orotje, ki jim je na razpolaganje. To je napravilo na Dunaju potrebni stis — in koncesije so bode zopet kar vupale na Ogrsko.

#### Vnanje državo.

— Rusija. „Rus“ prinela odkritje o velikih posevnevojih državnega denarja za časa rusko-japonske vojne. General Desino in nek ruski državni tajnik sta imela nalogo in Shangaia poljiti municijo v oblegani Port Artar. Dobilta sta zato od vlade baje 30 milijonov, računov imata pa komaj za polovico tega zneska.

— Nemčija. V pruskem delnem zboru je govoril poljski poslanec dr. Miserski o postopanju pruskih sodišč proti Poljakom v zapadnem Pruskem. Sodišča so oboedila poljske otroke, kateri so bili tošeni saradi šolskega štrajka v posilna odgojarska. Te oboede stoeje v protialovju s

obstoječimi zakoni in tudi s pravico, nastoj te vzbujajo ogorčenost po vsem civiliziranem svetu. Govornik navaja nadalje sledeče, v katerih so pruski sodniki nasilno postopali proti onim poljskim pričam, katere ne znajo nemški in niso mogle nemški izpovedati pred sodiščem. Pravosodni minister je dejal, da mu je en sam tak sledeč znan, v vseh drugih so pa bila ta nasilstva baje opravičena, ker so priče znale nemški, pa niso hoteli nemški izpovedati, kar se pač po ministrovem mnenju mnogokrat dogaja. Nasilna sredstva treba obojati ter jih ministar ne odobrava — toda sodniki so neodvisni — in govornik menda pretirava.

## Slovenske novice.

### Štajersko.

— K vvedenemu članku v št. 39 od 15. t. m. poročila ne nam od dobro počene strani iz Grada, da je višji državni pravdnik g. Amšchl rodod Ptujčan, slovenskega zmočen.

— Celjski slovenski g. pevci vabijo se vljudno, da pridejo v torek 19. svečana ob 1. uri v Čitalnico k pevski vaji zaradi pogreba g. Vošnjaka — ob 8. uri zvečer pa k vaji zaradi Gregorčičeve slavnosti toči v Čitalnico.

Uborna: Celjskega pevskega društva. Delavskega podp. društva.

— Počasno predavanje bo imel g. dr. Schwab prihodnjo soboto, dne 23. t. m. v mali dvorani „Narodnega doma“. Govoril bo o bakteriologiji s posebnim ozirom na gospodinjstvo. Snov bode pojasnjevala razne slike. Opozorjamo s tem vse ude narodnih društev kakor še posebno naše narodno števno za to zanimivo predavanje.

— Občni zbor moške in ženske podružnice družbe sv. Cirila in Metoda v Celju se vrši v sredo, 20. t. m. ob 8. uri zvečer v gostilni „Nar. doma“. Dnevni red: 1. Poročilo odbora. 2. Volitev novega odbora. 3. Sledajnosti.

— Umeti je v Celju 17. t. m. ob po 9. uri zvečer g. Franc E. Vošnjak, bilni posestnik in pekovski mojster, star 55 let. Pogreb bo jutri, v torek, ob 4. uri popoldne. Pokojnik je bil poljenjak od nog do glave in dober Slovenec.

— Občeslovensko obrtno društvo v Celju darovalo je tukajšnji „Dijaki kuhinji“ 30 K mosto vrnca na krato svojemu umrliemu ustanovnemu članku g. F. K. Voljaknu.

— Suravost v nemški ljudski šoli. Nek oče, ki ima svojega sina v nemški ljudski šoli, nam je poslal pritožbo, da je prišel te dni njegov otrok za niozi krvav domov; učitelj telovadbe ga je tako suravo vnel za ušesa, da je bil deček krvav. — Bolatino ta čin — nemške odgoje brez vsakega komentara, kajti tako dejanje govori samo zase razločnejše in jasnejše, kakor bi mogle besede.

Vi pa, slovenski starši, ki pošljate svoje otroke v to šolo, vidite, kako se vcepila valdi deci — višja nemška omika. Bodete li končno spregledali in spoznali svojo smoto, da slovenski otrok ne spada v nemško šolo?

— Umri je gozp. Alfred Barchdy, knjižgovodja „Deliške pivovarne“ na Laškem. Pogreb bode v sredo, dne 20. februara ob 4. uri popoldne. Lahka ma semljica!

— Štajerske visokolesce opozarjamo na razglas Mariborske posojilnice, problem med današnjimi inserati, s katerimi razpisuje tri stipendije po 300 K — za šolsko leto 1906/7.

— Iz Pake. Predpustno šale: Nekemu podarzenemu društvu so zgorili

računi in — denar? Jemati hat's vercheshnert.

Nek plemislav je postal valed čitanja ptjnske krote kratkoviden. Na taj boleznii hira mnogo žnoparjev in mrazvednih kmetov.

Neki doktor lovi deco, zajce, ribe in narodne trgovce.

Žal da so te šale resnične.

— Šlovenjgradec. Dne 24. svečana t. l. ob 4. uri popoldne se vrši v prostorih „Narodnega doma“ Gregorčičeva slavnost. Rojaki! Da bode čisti prebitek, ki je namenjen za pomnik spomenik, tem večji in da tem lažje pokazemo, da znamo i mi častiti naše slavnost. Udeležite se te slavnosti kar v največjem številu. Da se tem sigurneje udeležijo, so naprošeni tudi oni, ki morda pomotoma niso prešli nikakega povabila.

— Šmarje pri Jelajah. Pred okoli 3 tedni sklenila je občina okolica Šmarje — kakor smo te poročali — taklčno slovensko uradovanje.

Tega sklepa pa še do danes ni prijavila uradom, pač pa kakor nalašč sprejema v zadnjem delu od sodnje v razglaševanje nemške razglase (edikte), katere triha občina zavirala. Kako se naj označi tako postopanje?

Ker je župan okolike občine G. Drogenik naroden mož, zahtevamo od njega, da sklep o slovenskem uradovanju takoj uradno prijavlji, ter tega tudi strogo in vestno izvršuje.

Ali ima mogoče tajnik pri tem prvo besedo?

— Iz Trbovlja. „Kmetsko bralno društvo“ ni je izvedlo na glavnem zborovanju sledečih nazelnitv in odborov: g. Jos. Londačič, načelnik; I. g. Strona, podnačelnik; Jos. Goropelček, blagajnik; I. v. Zapan, tajnik; I. v. Borzjak, knjižničar; odborniki: Gustav Vodašek st. in Franc Strmaček. vsi v Trbovljah.

Nasti — razcvitaj se — in plodi!

— Bogatice. V nemškem Bogatice, kjer bočejo naši nasprotniki s vsemi mogociimi sredstvi uničiti slovenski živeli, deleže v bralnem društvu s čedovito potrvalnostjo č. g. kaplan Josip Žekar.

Z velikim trudom počnejo okoli 30 mladeničev in mladenk v polje, tamburanju in predstavljanju gledaliških iger. A ne bres vseh! V teku enoga leta je privedilo bralno društvo tri rešelice pri „Tlaču“ v Gaberji (v Bogatice. šahibog, Slovenci silnomo niti ene slovenske gostilne) in vselej smo bili prijetno presenečeni nad lepim, eksaktim nastopom slovenskih diletantov.

V nedejo, dne 10. svečana 1907 privedilo je bralno društvo predpustno veselico s petjem, tamburanjem in predstavljanjem gledaliških iger „Eno uro doktor“ in „Kmet Herod“. Vse se je vršilo izbornu bres najmanjše napake, in po vsaki točki je burno plokanje hvallilo marljivo perco in igralce. — Ivrilo smo dolžni vrlim mladenicem in mladenkam za ta lepi užitek, a pred vsem čas in hvala neutratenemu voditelju g. Žekarju, ki si je pridobil že velikih zaslug za prubnjo tukajnjega kmetkeza ljudstva.

Končno izražam željo, naj bi va tukajšnja malotrvilna slovenska inteligenca podpirala važne prireditve, kajti neumerno nam je bilo, zakaj je en del našega razumnitva ob tej priliki izostal. Gospoda, to se gre za stvar, a ne za posamezne osebe!

Hvala pa bratom Hrvatom za obisk; le ti nas nikdar ne porabijo, pridejo vselej ter nas navdušujejo s lepimi govori.

— Javna ljudska shoda v Brezicah. Včeraj, 17. t. m. ste zborovali v breziškem „Narodnem domu“ obenem „Narodna stranka“ in „Slov. kmetka

zveza“; prva v veliki dvorani v prvem nadstropju, druga pa pri tleh v gostilniških prostorih. — Ta dva shoda imata zanimivo predgovodnjo. 4. februarja je prošil okrajni odbor „Nar. stranke“ za veliko dvorano in jo tudi dobil od Posojilnice s privolenjem g. dr. Benkovića, kandidata „Slov. kmetke zveze“ za breziško-sevniško-laški okraj. Na to pa je naznanil takoj drugi dan g. dr. Benkovič shod „Slov. kmetke zveze“ v „Narodnem domu“ politični oblasti še predno je „Narodna stranka“ mogla te storiti. Zato je zahteval včeraj dvorano za „Slov. kmetko zvezo“, davi jo je sam dovolil „Narodni stranki“. Hotel jo je zasesti s svojimi pristaji že ob pol tleh, kar pa se mu je zabranilo. Zgignili so tudi ključ dvorane. — Pred zborovanjem je prišlo do burnih prizorov pri stopnicah v prvo nadstropje. Tam je bilo nekako kritičije: zato je opozarjal g. Balon, da zboruje „Narodna stranka“ v prvem nadstropju, gospod dr. Benkovič pa se je postavil na stopnice — torej dohod v prvo nadstropje — in opozarjal na zborovanje „Slov. kmetke zveze“. Očitalo se je, da tem gospoda, da je majhno preveč s tokami gorili — in da je agitiral proti svoji častni besedi tudi še potom, ko se je g. Balon umaknil. — Nepristranski človek je moral v takem postopanju spoznati pritisk in tega moramo vselej obojati.

Predsednikom zborovanja „Narodne stranke“ je bil izvoljen g. Ant. Konej, veleposelnik v Stolovniku pri Rajbenburgu, podpredsednikom gospod Miha Zevnik, veleposelnik v Zapljercu pri Brezicah, zapisnikarjem g. Peter Jančovič, učitelj v Rajbenburgu. G. Konej otvori zborovanje in da besedo gospoda dr. Bolica, kateri se je najprej s nekaterimi glosami dotaknil postopanja „kmetka dr. Benkovića“ in omenil, da more priti naš narod do blagostanja le tedaj, ako se bodo vpostrali vsi stanovci, ne pa, ako se bode pretirano povdigovalo samo en stan. „Narodna stranka“ povelja za kmetkoma stanu in vprašanju radi tega največje pozornost, ker izhajajo iz njega vsi drugi naši stanovci. — Govoril je na to o znanem kmetkem programu „Narodne stranke“. Poslušalci, bilo jih je do 300, samih moč in zrelih kmetkih mladeničev, so mu hrupno pritrjevali.

Na to je govoril g. dr. Kakevec. Pravi, da so poslalsci Mi takorekoč skozí vice v prvo nadstropje; ali za to ima prijetno sarvest, da so vsi prišli naravno in s prepričanjem. Omeni na to vzkroke, valed katerih je nastala „Narodna stranka“. Dotakne se tudi enostranskega postopanja „Slov. kmetke zveze“, katere je odklonila sledovanje s „Narodno stranko“ tudi v vprašanjih tikajočih se stanovskih koristi (ogorčenje) in odbila s tem največji del izobraženih in razumnih kmetovalcev od sebe. S tem je „Slov. kmetka zveza“ pokazala, da nima pravzaprav s strokovno-stanovskimi vprašanji ničesar opraviti temveč je le politična klerikalna organizacija, katere bo najbrj po volitvah zaspala (tako je!). Narodna stranka bo vselej stala na stališču, da je treba tem gospodom gledati na prste; naj imajo tudi vse politično moč v rokah, „Narodna stranka“ se bo trudila, da bo odkrila in pokazala ljudstvu slabe strani delovanja duhovniške stranke. Na to prečita govornik nek oklic, katerega sta podpirala g. župnika Kolaric in Časl, katere prosita milih darov in podpor za — Posojilnico na Laškem. Pred nekaj leti je namreč propadlo konsumno društvo v Laškem trgu; primanjkljaj od 63.500 K trpi Posojilnica. G. Ivan Gorisek, vikar v Celju, ustanovitelj imenovanega društva, je vzeti ta dolg na ta način na se, da ga je pokrili s

zavarovalno policio na življenje, katere je 63.500 K visoka. Posojilnica, tri torej: od ene vrste vse obresti — kar bo znalo v par desetletjih veliko vrolo. — **Govorilo preide na to na mariborski šoli,** govori o doseganju delovanja „Narodne stranke“ in o bližajočih se volitvah. Izjavi, da ne bo „Narodna stranka“ kandidirala nobenega odvetnika in mladence penzioniranega urovnika, ampak moča, kateri je v ukrajni doma in za katerega se bodo odločili zaupniki. Sklene z besedami: „Naka stranka bo premišljeno delo za napredek ljudstva in se ozira v prvi vrsti na kmetički stan brez krivice drugim stanovom. Ako boste odkrili in poštno delati za njo, si boste pridobili zasluge kot Slovenci in narodnjaki!“ (Viharno priznavanje.) K besedi so se že uglasili g. ekonom Wain in Hinzelskyja, g. nadučitelj Petek v Kapelah, g. dr. Božič, kateri razjasni nerazume, katere trojico v svet ljudje okrog „Slov. kmetičke zveze“, češ, da se bori „Narodna stranka“ proti veri. Ob 6. uri zaključil g. Kunec zborovanje in se zahvali poslušalcem. — **Pripomniti je,** da sta se shoda vršila pod prikrito asistenco orožništva, katero je zahteval baje g. dr. Benkovič od namestnika, češ da pride lahko „do prenevanja krvi“. — Zvečer je bila gledališka predstava Stojkovičeve družbe „Granitari“.

— **Krajaški šolski svet pri Sv. Duha v Letačah** je sklenil na predlog grafičarja Posaeka obkrajiti oddelje za napreje vso šolsko delo s knjigami in vsami šolskimi potrebščinami. Vendar — **erklaret mir Graf Oerindur!** Zdi se nam, da se ta sklep ni rodil iz zgolj „šoli prijaznih“ namenov, kakor poroča grafičar teka.

**Lete,** v pustni noči je padla Marija Špink tako nesrečno po stopnicah, da je na mesta mrtva oblezala.

— **Polje.** Kmetička podružnica za kozjanski okraj vabi vse kmete in prijatelje kmetijskega stana na zborovanje, ki se vrši v nedeljo, dne 24. februarja ob 3. uri popoldne na Polju v gostilni g. Dobravca. Predavalca bota potovarili učitelj g. Ivan Belle in g. Andrej Dromenig iz Podplata.

**Koprivnica.** Kmetička podružnica za kozjanski okraj zboruje v nedeljo, dne 3. marca ob 3. uri popoldne v Koprivnici v gostilni g. Penca. Predaval bota potovarili učitelj g. M. Jelovšek. K obilni udeležbi se vabijo vsi kmetje in prijatelji kmetijskega stana!

— **Vinorejski poučni tedaj** se je vršil 6., 7. in 8. februarja v viničarski šoli v Gornji Radgani. Udeleželi se je tedaja 140 oseb, vinorejski učitelj g. Perstinger je predaval predpisanem smislu, popoldan slovenski 6. in 7. o rezi, 8. pa o spomladanskem delu v vinočrni. Posebno važen je bil pouk o primerni rezi, ker se mora z njo o ovom priti polkodojevanje, katere je povzročil had letolajzi mraz v mnogih vinočrni.

— **Dijakka kuhinja v Ptaju.** Prvi tedaj šolskega leta 1906/7 so darovali za to kuhinjo: Prof. Gomiljak v Trstu volil 50 K; ormoška posojilnica 30 K; posojilnica v Makolah 30 K; posojilnica v Ljutomeru 10 K; iz Ptaja gospodje: notar Bratkovič 6 K; odvetnik dr. Brumen 10 K; prof. Cilenšek 5 K; inf. port Fleck 10 K; trgovec Havlek 5 K; odvetnik dr. Horvat 20 K; poštini asistent Hrovatin 5 K; kaplan Jager 2 K; komerc. svetnik Jurca 5 K; odvetnik dr. Jurta 20 K; prof. Kolarik 10 K; prof. Komljanec 5 K; kaplan Kropivšek 5 K; gđ. Lankar 5 K; odv. uradnik Pisterič 5 K; vikar Pšinder 5 K; o Belinsk 5 K; trgovec Senčar 4 K; zastopnik „Slavije“ Slavine 5 K; naddavkar Stepič 10 K; dr. Stubeč 5 K; dvark Toplak 5 K; gvardijan Vav-

potič 6 K; prof. Zelenik 20 K; o. Ziromnik 2 K; nadale Kolarik IV. posestnik v Orejki, 1 K; Koser Franc. posestnik v Jarkincih, 2 K; Lendovec Mih. župnik v Makolah, 5 K; Moško Fr. župnik pri Mariji na Zili, 4 K; dr. Schirmmser, zdravnik v Rajhenburgu, 10 K; Toman Jan. župnik na Hajdina, 5 K; razven tega posestnika Kancier in Osojnik nekaj krompirja in posestnika Pihlar štola in repe. Odbor „Dijakke kuhinje“ se zahvaljuje vsem g. dobrotnikom in pravi, da se je tudi drugi tedaj blagotnost spominjajo.

— **„Slovenski Gospodar“** poroča v številki od 14. t. m. svojim bralcem, da se je „Domovina“ postavila na čisto protikmetičko stališče ter končaje svoje poročilo z besedami: „Tako more pisati le najhujši sovražnik kmeta“. To obojbo je izrekel „Slov. Gospodar“ zato, ker se pisatelj naših člankov: „Carina za živino in na žito in naši mali kmetje“ ne strinja z nje člankarjem, posestnikom g. Plikom in z volilnimi idejami gospodarske politike „Slovenske kmetičke zveze“. Naj „Slov. Gospodar“ da svojim čitateljem naka dva članka čela prečitati, da o njih nalo premišljajo in naj je potem vpraša, ali jih je res napisal „najhujši sovražnik kmeta“. Ne bojimo se sodbe tresa in mislečega človeka.

V volilnih bojih se marsikaj dogodi, kar ne obstoji pred sodbo pravdomi. Tak način pisanja je pa nedopusten in se oboja sam po sebi, ker to ni kritika ne polemika, ampak razvijanje in obkrojevanje.

Naka notica iz Maribora o zasnem shodu dne 7. t. m. registrira samo to, kar se o tem shodu v Mariboru govori. Naki dopisnik ni bil na shodu, zato ne more vedeti, kaj se je tam zgodilo, beleži pa, kaj ljudje v mestu o tem govorijo. Kot poročevalec smo na tendar storili. Vsem tem in posebnim govoricam bi se bili sklicevali shoda lahko izognili s tem, da bi bili povabili poročevalce slovenskih listov na shod. Zakaj bi se branili javnosti? Tako skrivnostno postopanje, ki se boji luči, se ni še nikdar obneslo in se tudi to ni. Toliko „Slov. Gospodarja“ v odgovor in pojasnilo o tej stvari. O shodu pa, ki nam bode dostopni, bomo tudi v bodoče poročali, saj bode to „Gospodarja“ po volji ali pa ne.

— **Vasememski volilni odbor** v Ptaju sklicuje v sredo 20. t. m. volilni shod, na katerega je povabil vasememškega kandidata Malika, potem A. Hickla in Krebca.

— **Porokanje.** Minister za uk in bogodastje je pomaknil vsadniklega učitelja na c. kr. učiteljskih v Mariboru g. Alojzija Vavroha ad personam v deveti plačilni razred.

— **Posetne obravnave v Mariboru** se prične 4. marca.

— **Mariborski Slovenci in javni uradi.** Da je na teleznici, na pošti, sodniji, dvarkarji in v ostalih javnih uradih toliko slovensčine nezmožnih uradnikov, ki se vsikdar pošteno začudijo in skandalizirajo, če se najde vsake kvatre enkrat človeka v boljši snakaji, ki se drame v Mariboru — prosim — nagovoriti oblastnega gospoda v slovensčini, temu smo si doloma sami krivi. Zlasti naši raznemiki — vseskrni narodni ljudje, so v tem kaj čudni; no, tudi drugi niso prav boljši, celo dijaki, sicer navdušeni sinovi slovenskega naroda, ne delajo v tem oziru posebne izjeme. Vendar se lahko poskušamo s častnimi izjemami, le žal, da jih je bore malo. Na žalost namreč ne moremo ovreči trditve, da bi si upalo več kot 5% mariborskih Slovencev in Slovenk slovenski nagovoriti nemškega poštnega uradnika. Še manj jih je, ki bi se osmili slovenski zahtevati vozne listke na kolodvoru.

Isto velja o dvarkarji, sodniji. Tudi slovenskih vrstnostov ne zahtevamo. Poznamo ljudi, ki imajo vedno polna usta narodnosti, pa se vendarlije mirno poslušajo izključno nemških dopisnic, nakaznic, spremnic itd. Poznamo zavode, ki veljajo za slovenske, pa okrajuje svoja pisma, sploh pošiljatelj, samonemik ali pa slovensko-nemikim označenim dotičnega kraja! Sramota! Mariborski Slovenci! Govorimo vsi v vseh uradih slovenski, to bode najodločnejši odgovor nadstosti nemške uradniške birokracije; zahtevamo povod slovenske tiskovine, to bode ved zaleglo kot vse priložbe in interpelacije. Ne bojmo se zamere! Ne plazimo pred ljudmi, ki se hranijo z našim krahom! Ne delajmo sramote samim sebi!

— **Mariborski občinski svet.** Predsednik, župan Schmiderer naznanja, da je zahtevala namestnija sestava volilnih komisij za prihodnje državno-zbornice volitve. Sestavilo se bode troje komisij. Radi imenika volitev se občinski svetniki niso mogli zediniti, naj bi bil sestavljen po abecedi ali pa po mestnih okrajih. — **Župan** poroča nadalje o novem mestu. Posedaja, da se je večina občinskega sveta posvetovala izrekla za to, da se most stavi z Glavnega trga, od Gosposkih ulic. Omenja nato tudi ostale načrte, zlasti onesa z Viktringhofske ulice, ki bi bil sicer cenejši. (Pa kaj to mari mariborskem občinskemu svetu! Da bi le par trgovcev v Gosposkih ulicah ne trpelo akode!) Po dolgih pogajanjih z erarjem se je dogajalo to, da prispeta ta k odkupnini za hiše, ki se morajo podrti ni se ostali svet polovico potrebnih 569.099 K; nakupiti se bode število v vsem skupaj 8604 kvadr. metrov zemlje, proda se pa zopet lahko 7296 kvadr. metrov; država pa tudi dobi polovico skupnine. Načrti za novi most se leče pri namestitvi in bodo do konca tega meseca gotovi. Nekateri obč. svetniki so zahtevali na to 16 m širok most, ker se bo enkrat izpolnila elektrifikacija cestna železnica od južnega kolodvoru na Franc. Josefov cest; občine pa se ne more po besedah županovih spakati v to, da bi bil most 16 metrov širok, zaostanje na vsak način 13 metrov.

— **Občeta** je hotel ustreliti. 31-letni čevljar Ferdinand Krois iz Rospoha pri Mariboru, se je pri 29. t. m. radi neke malečnosti s svojim očedom, sodaj kajzarjem na Tezai, in se ustrelil dvakrat na njega iz revolverja. Ranil je stanka le na desni roki. Ker je po prepisu zbehal, ga je mariborska policija prišla leto 13 t. m. in ga izročila okrobnemu sodniku.

— **Velike agitacijske zborovanje nemških napadalnih društev „Sodmarke“ in „Sulferajna“**, se vrši v sredo dne 20. t. m. v Gradcu in sicer v „Industriehalle“. Zborovanje je sklicalo nemško dijaštvo, ki je z vse vrazno začelo delati za zavedeni društvi. Namen zborovanja je, pridobiti novih članov, „vsak Nemec mora biti član ted društev“, ter nadalje to, da se pogovore o podrobnostih sedanjega in bodočega nemškega napadalnega dela, katerega je naperjeno v prvi vrsti proti nam Slovincem.

Govorili, oziroma hujkali bode na tem shodu: profesor dr. Gross kot predsednik „Sulferajna“, profesor dr. Knull kot predsednik „Sodmarke“, državni poslanec Wastian in visokošolskec Wastian. — Kaki ljudje se pri naših nasprotnih brigajo za to delo? In pri nas? No, upajmo, da se bode tudi v tem oziru na Slovenskem še kaj izpremenilo! — **Slovensko učiteljsko** si je iz svojih medij ustanovilo marsikatero koristno in potrebno napravo. Vse zavedno učiteljsko je združeno v „Zavezi jugoslovanskih učiteljskih društev“, ki šteje okoli 2000 članov učiteljev in učiteljic. Društvo „Samoseprave“ skrbi za ostale po učiteljih s tem, da izplača takoj po smrti zavarovance vdovi i. t. d. toliko gotolinarjev, kolikor šteje društvo članov. To je najna hitra pomoč.

— **„Slovenska šolska matrica“** je književno društvo, ki daje svojim članom za 4 K letno po 4—5 knjig pedagoške vsebine. Ta skrbi za strokovno izobražbo in ima letno čez 1548 družitenikov. Lamsko leto se je ustanovila „Učiteljska tiskarna“, tiskovno društvo. Tiskarna vrlo napreduje in se bode morala v najkrajšem času razširiti. Da bi učiteljska dela, ki streda v Ljubljani, bila pod dobrim varstvom, na zdravem stanovanju pri primerni hrani se namerava postaviti v Ljubljani konvikt.

— **Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta** ima že čez 52.000 K in se je začelo že reno početi a pripravi na zidanje. Iz tega društva vzkliko je novo: Hranilnica in posojilnica „Učiteljskega konvikta“ v Ljubljani, reg. združga z omejenim jamstvom. To mlado društvo je imelo svoj III. redni občni shod dne 2. svečana t. i. Prometa je to društvo imelo 1906. leta 231.879 K 63 h in 3445 K 63 h čistega dobička. Zadržnikov je koncem leta 1906 355, za dobre namene se je dalo tokom trah let obstanke okoli 500 K. Ko bode društvo starejše, bode seveda dajalo vedno več za dobrodelne namene. V „Zavezi“ združeno učiteljsko izdaje tri liste: „Učiteljski Tovariš“, šolskopolični tednik; „Popotniki“ znanstveno pedagoška mesečna revija in „Zvezok“, list za mladino. Klerikalno v „Slovenski sveti“ združeno učiteljsko ima list „Slovenski učitelj“. V tej sveti in seveda tudi med sodružniki lista navdajajo dobrotniki.

— **Pomorenje.** Vinariki nadzornik g. Matjažec v Gradcu je izročil 3. avgusta pret. l. slagi Grima 300 K, da jih dodelijo vinarikom nadzorniku g. Stembergerja v Šmarje pri Jelajah Grima pa je denar posevneli in pogegnili. Bil je zato obsojen le v trimesečno jelo, ker je njegova sotra denar poravnala.

## Koroške.

— **Pri občinskih volitvah v Ferlach** blizu Celovca je ostalo vse pri starem, to se pravi, občinski odbor je „nemško fortitritič“ kot prej.

— **Šolska vest.** Razpisano je definitivno mesto učitelja na enorazrednici v St. Danijelu nad Piberkom. Prošnje je vložiti do 4. marca krajnemu šolskemu svetu v Velikovo.

— **Kolčevec Pepček** v Svetni vasi v Rožu, znani razgrajec po slovenskih shodih, je parceliral eno svojih njiv na 10 kosov, ker tako miali pripomoti „Nemcem“ do zmage v III. razreda pri občinskih volitvah.

— **Štrajh.** V Bajdilah pri Berovljah kuraža 300 delavcev koroških industrijske družbe na šeleto; delavci zahtevajo zvišanje plač.

— **Svetna vas v Rožu.** Kakor se govori tukaj je sklical znani razgrajec na slovenskih shodih g. Pepek Kraznik p. d. Kolčevec Pepček v svojo gostilno zupno zborovanje. Udeleženci so pričakovali tudi piva, z dobili so namesto tega le sifona, ker je zamreč Pepček „sodobnosfabrikant“. Valed tega so se zborovali nevoljni razšli.

— **Ziljaka dolina.** Zeljno pričakujemo prihodnjega obč. zborovanja slov. političnega društva v Celovcu, na katerem bomo izpregovorili marsikatero besedo. Gospodje, čas hiti, na delo!

